

ΓΣΟΚΑΝΕΙΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ.

—000—

Ο φιλογενέστατος Κύριος Κωνσταντῖνος Ξολακ-
νος, ὑπὸ ἀγνοῦ αἰσθήματος πατριωτισμοῦ φερόμενος,
καὶ ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν
γραμματέων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτῶν πατρίδι, ἤνοιξε
φιλολογικὸν ἀγῶνα, τάξας δραχμὰς διαχιλίας ἀνὰ
πᾶσαν διετίαν εἰς ὄντινα συντάξῃ καὶ προσαγάγῃ
σύγγραμμα κριθισόμενον διὰ διαγωνισμοῦ πάντων
ἀριστων, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν (ἀρχαίαν ἢ
νέαν) συντεταγμένον, ἐπὶ θέματος φιλολογικοῦ, ἢ
ἱστορικοῦ ἢ ἀρχαιολογικοῦ ἢ φιλοσοφικοῦ, προσδιο-
ριζομένου ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ φιλοσοφικοῦ καὶ φιλο-
λογικοῦ τμήματος τῆς φιλοσοφικῆς τοῦ Ὁθωνεῖου
Πανεπιστημίου σχολῆς. Ὡς θέμα τοῦ διαγωνισμοῦ
δύναται νὰ τεθῇ καὶ μετάφρασις ἐλόγου ξένης συγ-
γραφῆς περὶ τῶν προμνησθέντων ἀντικειμένων.

Κριταὶ τῶν συγγραμμάτων ἢ μεταφράσεων ἔσονται
ὁ κατὰ καιρὸν Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ
οἱ ἀρμόδιοι καθηγηταὶ φιλολογικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ
τμήματος τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς.

Τῶν κριτῶν ἡ ἀπόφασις ἀπαργέλλεται κατὰ τὴν
20 Μαΐου, ἐπέτειον ἡμέραν τῆς καθιδρύσεως τοῦ
πανεπιστημίου, καὶ κατ' αὐτὴν ἀπονέμεται τὸ γέρας
εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ ἀρίστου συγγράμματος.

Ὁ πρῶτος διαγωνισμὸς ἔσται τῇ 14. τοῦ Μαΐου
μηνὸς τοῦ 1858 ἔτους, θέμα δὲ τῆς συγγραφῆς αὐ-
τοῦ ἐτέθη παρὰ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τὸ κατω-
τέρω παρατιθέμενον. Τὰ συγγράμματα τῶν δια-
γωνιζομένων πρέπει νὰ ἦναι Ἑλληνιστὶ συντεταγ-
μένα, καὶ νὰ ἀπαρτίξῃ ἕκαστον αὐτῶν δέκα τοῦ-
λάχιστον τυπογραφικὰ φύλλα. Θέλουσι δὲ πέμ-
πασθαι πρὸς τὸν Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου,
ἀνώνυμα μὲν καθ' ἑκαστὰ, ὡς εἶναι ἔθος, περιέχοντα
δὲ ἐν δελταρίοις, καὶ τούτοις ἐσφραγισμένοις, ἀνω-
νύμως τῶν συγγραφέων τὰ ὀνόματα, ἐξ ὧν μόνον
γνωσθήσεται πανθῆμως τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως
τοῦ ἀρίστου κριθησομένου συγγράμματος. Ὅσοι λοι-
πὸν ἐπιθυμοῦσιν ἵνα ἀποδυσθῶσιν εἰς τοῦτο τὸ δια-
γωνισμὸν ὀφείλουσιν, εἴ μὴν πρὸ τῆς 20 Μαΐου
τοῦ 1858 ἔτους, ἢ πρὸ τῆς 20 τοῦ Νοεμβρίου
μηνὸς τοῦ 1857 ἔτους, νὰ πέμψωσιν εἰς τὸν Πρύ-
τανιν τοῦ Πανεπιστημίου ἀνώνυμως τὰ συγγράμ-
ματα αὐτῶν ἐγκεκλεισμένα καὶ ἐσφραγισμένα ἐν
χάρτῃ. Ἐξωθεν τοῦ συγγράμματος θέλουσι τεθῆ
γράμματα διακρίσεως, τὰ ὅποια μετὰ τὴν δοκιμα-
σίαν θέλουσι χρησιμεύσαι εἰς διάκρισιν τοῦ συγγρα-
φέως. Λόγου χάριν, ἕκαστος τῶν διαγωνιζομένων
θέλει ἐπιγράψῃ ἐπὶ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ στί-
χον οἰονδήποτε, τὸν αὐτὸν δὲ στίχον θέλει γράψῃ
εἰς ἕτερον χάρτην μετὰ τῆς ὑπογραφῆς του, καὶ πτύ-
ξας καὶ σφραγίσας τὸν χάρτην θέλει πέμψῃ αὐτὸν
μετὰ τοῦ συγγράμματος ἀνώνυμως πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ
διαγωνισμοῦ ἐπιτροπὴν, ἣτις μετὰ τὴν δοκιμασίαν
θέλει ἀποσφραγίσαι τὸν χάρτην τοῦτον, καὶ παρα-
βαλοῦσα τὸν ἐπὶ τοῦ συγγράμματος στίχον πρὸς τὸν

τοῦ χάρτου, θέλει μάθει τοῦ συγγραφέως τὸ ὄνομα ἐκ
τῆς ὑπογραφῆς ἢν θέλει φέρει ὁ ἐν τῷ ἐνσφραγίστῳ
χάρτῃ γραμμένος στίχος.

Θέμα τοῦ διαγωνίσματος.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Διασύνθησι τοῦ θέματος ἢ ὑδηγίαι πρὸς τοὺς
μέλλοντας ν' ἀγωνισθῶσι.

Γνωστὸν εἶνε τοῖς πᾶσιν, ὅτι γλῶσσά τις δημώ-
δης Ἑλληνικὴ ἀπ' αἰῶνων ἤδη ἐλαλεῖτο καὶ ἐν μέ-
ραις ἐγράφετο. Ἐν δὲ τοῖς μικρῶν πρὸ ἡμῶν χρόνοις
ἠθέλησε τὸ ἔθνος νὰ μεταχειρισθῇ ἐπὶ μᾶλλον τὴν
ζῶσαν ταύτην γλῶσσαν, ὡς ὄργανον προσφορώτατον
πρὸς ταχύτεραν καὶ εὐχεροστέραν ἀνάπτυξιν καὶ
διάδοσιν τῶν προγονικῶν ἐπιστημῶν καὶ πάσης
ἄλλης μαθήσεως· καὶ λοιπὸν ἐπεχειρήθη ἡ καθάρισις
καὶ διόρθωσις ταύτης τῆς ἐπὶ πολὺ εἰς μόναν σχεδὸν
τὰ στόματα τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἐγκαταλειφθείσης
γλώσσης, ὅτε δὴ καὶ συνειδὸν ἄνδρες τινὲς τὴν
πολλὴν αὐτῆς ἀξιολογότητα καὶ ἐτρέψθησαν ἐπὶ
παντοίας ἐρεῖνας περὶ τῶν αὐτῆς ἐν τῷ μακρῷ
χρόνῳ διαφόρων μεταβολῶν κατὰ τε τὰ σημαίνοντα
τῶν λέξεων καὶ τὰς συντάξεις καὶ τοὺς ἑτυμολο-
γικοὺς τύπους, καὶ ἀνέγραψαν πολλὰς καὶ σοφὰς πα-
ρατηρήσεις. Τιοιοῦτος ἐρευνητὴς ἐν τοῖς πρώτοις
ὑπῆρξεν ὁ ἀοίδιμος Α. Κορκῆς (1), ἀλλὰ καὶ ἕτεροι,
ὡς ὁ Α. Χριστόπουλος (2), Κ. Οἰκονόμος (3), Α.
Μουστοξύδης (4) καὶ εἰτις ἄλλος, ἕκαστος κατὰ
τὸν οἰκείον αὐτοῦ τρόπον ἀνίχνευσαν πολλὰ γλωσ-
σικά. Οὐχ ἦπταν ὁμοῦ ἔμεινε μέχρι τοῦδε ἐν πολ-
λοῖς ἀνεξήγητος ἢ ὄλη πορεία τῆς γλώσσης· ἐνί-
λόγῳ, ἡ ἱστορία αὐτῆς περιεμένετο καὶ ἐποθεῖτο.
Νῦν δὲ πρὸς καταρτισμὸν τῆς ζητουμένης ταύτης
συγγραφῆς, ἀνάγκη πρῶτον νὰ μελετηθῶσι τὰ τῶν
προμνησθέντων ἀνδρῶν βοηθητικὰ βιβλία, εἶτα δὲ
εἰς ὑπαρχῆς καὶ εὐτυνεϊδήτως νὰ ἀναζητηθῶσιν ἐν
τοῖς ἀρχαίοις Ἑλληνικοῖς συγγράμμασιν αἱ ἀρχαί-
τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης, καὶ μερικώτερον ν' ἀναγνωσ-
θῶσιν ἐπὶ τούτῳ τὰ τῶν Βυζαντινῶν καὶ τῶν κα-
τωτέρω ἐτι χρόνων βιβλία, ἐκδοδομένα τε καὶ ἀνεκ-
δοτα, ὅσα κατὰ τὸ δυνατόν προσιτά, οἷον νόμοι πολι-
τικοί, πρακτικὰ συνόδων, διπλωματικά ἔγγραφα
παντοῖα καὶ ἐπιστολαὶ, χρυσόβουλα αὐτοκρατόρων,
διαθήκαι, ἱστορικὰ ποιήματα, δημῶδη ἄσμηκτα κτλ.
καὶ ἐκ πάντων τούτων νὰ ἱστορηθῶσι κατὰ τὴν πρέ-
πουσαν χρονολογικὴν τάξιν αἱ διάφοροι φάσεις τῆς

(1) Ἐν τοῖς διαφόροις αὐτοῦ προλεγόμενοις καὶ σχολίοις εἰς
Ἑλληνικὰ συγγραφεῖς καὶ ἐν τοῖς 5 τόμοις τῶν Ἀτάκτων 1826—
1835.

(2) Ἐν τῇ Αἰολοδορικῇ γραμματικῇ, Βιέννη 1805, καὶ ἐν τοῖς
Ἑλληνικοῖς ἀρχαιολογίμασι, Ἀθήναις 1853.

(3) Ἐν τῷ περὶ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσ-
σης, Πητρουπολεὶς 1830.

(4) Ἐν τῇ διατριβῇ Ἱταλικαὶ συνταχθεῖσα τὸ 1825 καὶ μετα-
φρασθεῖσα ὑπὸ Π. Χιώτου, ἐπιγραφουμένη δὲ, Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς
παρούσης Ἑλληνικῆς γλώσσης, Ζακύνθος, 1851.

νεωτέρως γλώσσας, πρὸ πάντων δὲ καὶ ἐξαίρετως νὰ ὀρισθῆ ὅσον ἐνδέχεται ἀκριβῶς τὸ πότε ἐξέλιπον ἢ χρῆσις τῆς ἀπαρεμφάτου καὶ εὐκτικῆς ἐγκλίσεως, τῶν ἀπλῶν χρόνων μέλλοντος, παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ, τῆς δοτικῆς, τῶν θηλυκῶν καὶ οὐδετέρων μετοχῶν, πολλῶν προθέσεων καὶ μορίων καὶ εἴ τι τοιοῦτον καίριον. Νὰ πορισθῶσι δὲ εἰ δυνατόν καὶ συμπεράσματα ἀσφαλῆ περὶ τοῦ, ἂν ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ἐξέλιπον ὡς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ξένων ἐθνῶν, ἢ ὡς ἐκ τῆς κατὰ μικρὸν ἐσωτερικῶς ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ γενομένης μεταμορφώσεως τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτασθαι καὶ ἐκφράζεσθαι.

Ἡ ἱστορικὴ δὲ αὕτη ζήτησις δὲν πρέπει, ὡς φαίνεται, ν' ἀναδράμῃ πολὺ ἐπέκεινα τῶν Ἡτολομακικῶν χρόνων, καθ' οὓς ἡ κοινὴ λεγομένη γλῶσσα ἐπὶ μᾶλλον ἤρξατο νὰ ἐπικρατῆ, ἐκλειπουσῶν κατὰ μικρὸν διαφόρων τῆς Ἑλλάδος διαλέκτων, ἂν καὶ τινες τύποι καὶ φράσεις τῆς νῦν ὀμιλουμένης φωνῆς μέχρις Ὀμήρου δικαίως ἀνάγονται. Βέβαιον δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους διαδόσεως τῶν βιβλίων τῆς Ἡκλαιᾶς, καὶ ἐπι μᾶλλον τῆς Νέας Διαθήκης, πολλὰ νεωτερικώτερα εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν εἰσεχώρησαν, ἅπερ καὶ ἐξοζώθησαν καὶ ζῶσι μέχρι τῆς σήμερον, ἔχοντα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναδραστικότητος. Τῶν προϊόντων λοιπὸν ἐκείνων καὶ τῶν ἐφεξῆς χρόνων ἡ μελέτη σπουδῆς ἰδιαίτη ἀξία κρίνεται. Τὰ δὲ τῶν προτέρων χρόνων γλωσσικὰ δίκαιον προχάδην νὰ ἐπιθεώσιν, ἢ μᾶλλον νὰ παραληφθῶσιν ὡς λήμματα εἰς τὴν καθόλου θεωρίαν. Ὁμοίως προχάδην πρέπει νὰ φευσθῆ καὶ τὸ περὶ τῆς προφορᾶς καὶ τῆς νεωτερικώτερας στιχοιουργίας ζήτημα, διότι ταῦτα, εἰ καὶ μὴ ἄγιστα, ἀλλὰ καὶ μάλα σχετικὰ πρὸς τὴν γλῶσσαν, ἔχουσι ὅμως καθ' ἑαυτὰ μεγάλην ἔκτασιν, καὶ ἤδη παρ' ἄλλων ἀρκούντως πῶς ἐξετέθησαν ἐν ἰδίῳ συγγράμματι. Οὕτω δύναται ἐν ἐπιμέτρῳ τῆς ζητουμένης συγγραφῆς νὰ ῥηθῆ τι καὶ περὶ τῶν νῦν ἐπι ὑφισταμένων ἐν Ἑλλάδι διαλεκτικῶν διαφορῶν, διότι καὶ αὗται θεωρητικῶς ἰδιαίτερων πραγματειῶν ὑποθέσεις· ὁλοσχερῆς δὲ τις αὐτῶν μνεία μόνον φαίνεται ἀρκούσα πρὸς ἀπλοῦσιν καθολικώτερων τῶν τύχων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν γλώσσης.

Μέθοδον συντάξεως τὴν ἀρίστην θέλει βέβαια ὑπαγορεύσει εἰς τοὺς ἀσχοληθησομένους εἰς τὸ θέμα τοῦτο αὕτη ἡ ἐμβριθὴς σπουδὴ τοῦ πράγματος· ἡμεῖς συνιστῶμεν μάλιστα τὸ μὴ ἀρίστασθαι τῆς χρονολογίας ἐν τῇ ζητήσει κατ' οὐδένα λόγον, ἵνα ἢ συγγραφὴ παράσχῃ σαφεῖς ἀνακεραλαιώσεις, περιεχούσας πιστὰς εἰκόνας τῶν μετατροπῶν τῆς δημώδους γλώττης τῶν διαφόρων ἐποχῶν μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Αἱ δὲ παραπομπαὶ εἰς τε τὰ ἀρχαῖα καὶ νεώτερα βιβλία ἀπαιτοῦνται ὡς οἷόν τε ἀκριβεῖς.

Τοσαῦτα ἐκρίθησαν ἀναγκαῖα εἰς ὑπόμνησιν, καὶ πρὸς αὐτὰ συμμορφούμενοι οἱ μέλλοντες νὰ συγγράψωσι, παρασκευάζουσι τὸ κατ' αὐτοὺς εὐχεροτέραν

πολὺ καὶ δικαιοτέραν τὴν ἀντιπαραβολὴν καὶ κρίσιν τῶν ἑαυτῶν πραγματειῶν.

Ἀθήνησι τῇ 18 Ἰουλίου 1856.

Ὁ Π ρ ὄ τ κ ν ι ς
ΙΩΑΝΝΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ.

ΠΕΤΡΟΣ.

(Ὁρκ φυλλάδ. 153. Τέλος.)

—000—

I.

Καὶ ὅμως, μεταξὺ τῆς τύπης μου παραφορᾶς, ἠσθάνθην τὴν χεῖρα τῆς Μαρίας θλίψασαν τὴν ἐδικήν μου, καὶ τὴν φωνὴν τῆς ψιθυρίσασαν εἰς τὸ αὐτίον μου.

— Καλὰ, Πέτρε, καλὰ εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος!

Ὁλόκληρον χρόνον ἐπανελάμβανα μόνος μου τὰς λέξεις ταύτας, αἱ ὁποῖαι μ' ἐδίδαν τὴν ἐλπίδα ἢ καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι ἡ Μαρία θὰ ἔκαμπε τὴν μητέρα της, καὶ ὅτι θὰ εὑρίσκει τὸν τρόπον νὰ μᾶς συμφωνήσῃ.

Ναὶ μὲν ἰστοχαζόμεν αὐτὰ ἀπέφραγα ὅμως τὴν Μαρίαν. Ἦμαθι τότε ἀκόμη νέοι . . . καὶ τύπον ἔπαυχα!

Διὰ νὰ λάβω θάρρος, ἐπροσέλινα τὴν προσοχὴν μου εἰς τὰ παιδία μου, τὰ ἐρίλουν, τὰ ἠγάπων.

Ἀλλοίμονον! μόνον αὐτὰ μὲ ἔμεναν!

Ἐνίοτε ὅμως ἤρχοντο στιγμαὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐξωφρενῶν ἤθελα νὰ τὰ ἀποβάλλω, ὡς τὰ αἷτια τῶν βλαπτικῶν μου, ὡς τὰ ἀνυπερέβλητα ἐμπόδια τῆς εὐτυχίας μου!

Τὰ ταλαίπωρα! ἀλλ' ἐνίκων ἐντὸς ὀλίγου τὴν παραφορὰν αὐτὴν, καὶ ἔκαμα τὸ χρέος μου.

Ὡ κύριε! ἡ συνείδησίς μου μὲ λέγει ὅτι τὸ ἐξεπλήρωσα μὲ ἀκριβείαν, καὶ ὁ ἀδελφός μου, ὁ ὁποῖος εἶν' ἐκεῖ ἐπάνω, θὰ εἶν' εὐχαριστημένος ἀπὸ ἐμέ.

Σεῖς, κύριε, μὲ εἶδετε ἐργαζόμενον. . . τὴν Καισαρίαν, τὴν ἀγαπῶ κλητέρα ἀπὸ ἀδελφὴν· τὰ ὄρανά! . . . εἶμαι ἀληθινὸς πατὴρ των· τὰ ἀγαπῶ διπλάσια, καὶ διότι εἶναι παιδία τοῦ Καίσαρος, καὶ διότι μὲ ἀνεθυμίζουσι τὸν αἰώνιον ἀλλὰ γλυκὺν πόνον μου.

Ἀλλ' ὡς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰς πρώτας ἡμέρας. . . εἰς τὰς ἡμέρας τὰς μετὰ τὴν φυγὴν μου ἀπὸ τὴν καλύβην τῆς Κυρα-Ἀναστασίας, εἰς τὸν καιρὸν κατὰ τὸν ὁποῖον οὔτε ἡ Μαρία οὔτ' ἐγὼ δὲν συνωμιλοῦσαμεν πλέον.

Πόσος καιρὸς ἐπέρασε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δὲν τὸ ἔξευρα τότε, διότι δὲν ἠσθάνομην πλέον τίποτε· εἶχα καταντήσει ἡλίθιος· ἡ ἀθλία μου ὅμως καρδία ἄρχισεν ἐπὶ τέλους νὰ πράγνεται καὶ νὰ ἀποκοιμίζεται.